

Vuoden 2022 paras rikosromaanidebyytti.

– RUOTSIN DEKKARIAKATEMIA

ULF
KVENSLER
ERÄMAA

Suomentanut Leena Virtanen

WSOY

ULF KVENSLER ERÄMAA

SUOMENTANUT LEENA VIRTANEN

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Suomentajalle on myönnetty Taiteen edistämiskeskuksen
ja WSOY:n kirjallisuussäätiön apuraha
Evert Tauben Fritiof Anderssonin paraatimarssin on suomentanut Pentti Saaritsa

Ruotsinkielinen alkuteos
Sarek

Copyright © Ulf Kvensler 2022
Published by agreement with Salomonsson Agency
Suomenkielinen laitos © Leena Virtanen ja WSOY 2023

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
ISBN 978-951-0-48647-4
PAINETTU EU:SSA

Adamille ja Olivialle

Radiopuhelu lääkärihelikopterista Jällivaaran sairaalaan, 15. syyskuuta 2019, klo 14.16.

»Nainen on nyt noudettu Aktselta.»

»Selvä.»

»Hän on paleltunut ja aika huonossa kunnossa. Reagoi puhutteluun, mutta siinä kaikki.»

»Okei.»

»Ei henkilöpapereita, mutta sanoo nimekseen Anna.»

»Selvä.»

»Ruhje- ja viiltohaavoja ympäri kehoa... oikea käsivarsi murtunut. Annamme pari yksikköä infuusionestettä.»

»Putoamisvammojako?»

»Se tulee tietenkin ensimmäisenä mieleen.»

»Niin.»

»Mutta myös kaulassa on jälkiä. Näyttävät kuristusjäljiltä.»

»Okei.»

»Mutta vaikea sanoa.»

»Täällä ollaan valmiina.»

»Kiitos. Asia selvä, loppu.»

TUKHOLMA, HEINÄKUU 2019

RAKASTAN HEINÄKUISTA Tukholmaa. Kantakaupungin asukkaat pakenevat Gotlantiin, Båstadiin ja Rivieralle, kaupunki vaipuu keskikesän horteeseen. Saan sen hetkeksi kokonaan itselleni.

Oli lauantai-ilta, ja aurinko oli porottanut koko päivän. Sen säteet eivät enää ulottuneet kivisen kaupungin kaduille asti, mutta ilma ei ollut juuri viilentynyt. Olin istunut toimistolla keskustassa aamuseitsemästä saakka ja päätin mennä kävelleen kotiin, jotta saisin vähän raitista ilmaa. Turisteja näkyi ja kuului kortteli korttelilta yhä vähemmän. Vasastanin kadut olivat miltei autiot. Muutaman tunnin kuluttua, pimeään laskeutuessa, kaikki huvittelunhaluiset parveilisivat Odenplanin suuntaan, humalassa mekastaen. Mutta siinä vaiheessa minä olisin jo nukkumassa.

Pysähdyin ja painoin kämmeneni kadunvarren talon okranväristä seinää vasten. Kuuma kuin lämpöpatteri.

Päätin poiketa hakemaan noutoruokaa ja soitin Henrikille kysyäkseni haluaisiko hänkin. Halusi, joten tilasin hänelle kotikorttelimme sushipaikasta lohi-pokekulhon ja itselleni yhden-toista palan sushilajitelman. Kun hain annokset, myyjä nyökkäsi minulle iloisesti tiskin takaa – ja oli syytäkin, meidän asioimme paikassa vähintään kahdesti viikossa.

Jatkoin matkaa kotitalon ovelle, menin sisään ja nousin pikuisella hissillä viidenteen kerrokseen. Astuin eteiseen ja huikasin Henrikille.

»Huhuu?»

»Hei», kuului vaisu tervehdys olohuoneesta. Sieltä kantautui myös television ääni.

Jatkoin keittiöön ja näin likaisten astioiden pinot tiskialtaassa ja sotkuisen keittiönpöydän. Henrikin paikalle oli jäänyt kahvikuppi, talouspaperimytty, leivänmuruja.

Alkoi melkein itkettää.

Oli lauantai, ja olin tehnyt töitä yli kaksitoista tuntia kuten melkein joka päivä koko kesän ajan, olin soittanut Henrikille ja kysynyt, mitä hän haluaisi syödä, olin tilannut ja noutanut ruokamme, eikä Henrik ollut edes viitsinyt vääntäytyä sohvalta television äärestä siivoamaan omia jälkiään keittiöstä. Saati ottaa esiin laseja tai jotakin kylmää juotavaa.

Henrik oli lomalla ja pysytteli päivät pitkät sisällä asunnossa.

Tällainen helkkarinmoinen jättikeittiö ja kahdentoista hengen ruokailutila. Mitä me niillä edes teemme? Onpa sääliittävää.

Kuulin, kun televisio nakshti kiinni, ja kohta Henrik laahusti keittiöön.

»Tiedätkö, olen ihan helvetin kyllästynyt...», sanoin ääni ärtymyksestä vapisten. »Jos minä tuon ruokaa, niin voisitko sinä puolestasi vähän siivota keittiössä? Edes omat jälkesi? Vai onko sekin minun hommiani?»

Henrik ei sanonut mitään, mutta siirsi kahvikuppinsa tiskialtaaseen, heitti talouspaperitollon ros kiin, tarttui rättiin ja alkoi pyyhkiä pöytää. Ruumiinkielestä päätellen se oli hänelle melkein yli-inhimillinen ponnistus.

Huokaisin, hain jääkaapista pullon hiilihapotettua vettä ja kaadoin itselleni ison lasillisen.

»Voi olla, että tuntureissua täytyy siirtää.»

Henrik vilkaisi minua muttei sanonut mitään, jatkoi vain pöydän pyyhkimistä.

»En voi olla viikkoa pois töistä nyt», selitin.

»Et kai sitten.»

»Sen sijaan voisin ottaa lomaa syyskuun alussa.»

»Mutta täytyyhän Milenaltakin kysyä.»

»Kyllä minä nyt sen tajuan. Soitan ja kysyn.»

Minua kiukutti ja ketutti niin paljon, etten voinut istuutua syömään saman pöydän ääreen Henrikin kanssa, joten päätin ottaa ensin pitkän suihkun. Kuumana virtaava vesi huuhdelti mukanaan osan kiukustani. Pian minua jo kadutti, että olin nalkuttanut. Väsyneenä helposti keittää yli.

Myöhemmin illalla teimme sovinnon. Henrik hymyili laimeasti, kun pyysin anteeksi ja halasin häntä. Joimme lasilliset viiniä ja katselimme sylikkään sohvalla jotain sarjaa HBO:lta. Minä torkahdin jakson puolivälissä. Havahduin lopputeksteihin, annoin Henrikille suikon ja lähdin nukkumaan. Hän jäi sohvalle tuijottamaan televisiota apaattisena.

Miten me tähän olemme päätyneet? Tiedänpö enää edes, kuka Henrik on?

Todistajan kuuleminen, Anna Samuelsson (880216–3382), 16. syyskuuta 2019, Jällivaaran sairaala, kuulustelijana rikostarkastaja Anders Suhonen.

»Noin... nauhoitus on nyt päällä. Hei, Anna. Minä olen Anders.»

»Hei.»

»Kiva kun suostuit juttelemaan kanssani, vaikka olet varmasti väsynyt ja sinulla on kipuja. Tällaiset jutut on kuitenkin paras hoitaa mahdollisimman pian.»

»Niin.»

»Jos alat uupua tai kivut yltyvät, niin pidetään tauko tai keskeytetään tältä päivältä ja jatketaan huomenna. Sopiiko?»

»Sopii.»

»Ja sanothan sitten?»

»Sanon.»

»Onko sinulla nyt kipuja?»

»Pärjään kyllä.»

»No hyvä. Kysyn ensin vähän henkilötietoja, että saadaan nekin tallennettua... Mikä sinun koko nimesi on?»

»Anna Signe Samuelsson.»

»Henkilötunnus?»

»880216–3382.»

»Kotipaikka?»

»Tukholma.»

»Mitä teet työkseesi?»

»Olen juristi.»

»Siviilisääty?»

Hiljaisuus.

»Anna? Oletko naimisissa, naimaton vai...?»

»Kihloissa.»

»Puolison nimi?»

»Henrik Ljungman.»

»Oliko hän mukana vaelluksella?»

Hiljaisuus.

»Olitko Sarekissa Henrikin kanssa?»

»Kyllä.»

»Siis Henrik Ljungman. Tiedätkö hänen henkilötunnuk-sensa?»

»820302-7141.»

»Hyvä. Siinä olikin...»

»Onko Milena löydetty?»

»Ei. Kuka Milena?»

»Milena Tanković. Milena jäi... se oli... Mikä päivä tänään on?»

»Maanantai. Syyskuun kuudestoista.»

»Se oli eilen... luulisin... jatkoin matkaa yksin...»

Hiljaisuus.

»Milena Tanković? Oliko hän elossa, kun näit hänet viimeksi?»

Hiljaisuus. Nyyhkytystä.

»Anna? Tiedätkö, oliko Milena elossa, kun viimeksi näit hänet?»

Nyyhkytystä.

»Ei... mutta teidän täytyy löytää hänet...»

»Hän ei siis ollut elossa?»

»Ei ollut...»

Nyyhkytystä.

»Sanoitko Milena Tanković?»

»Kyllä.»

»Oliko hän mukana vaelluksen alusta asti?»

»Oli.»

»Tiedätkö hänen henkilötunnuksensa?»

»En.»

»Missä näit hänet viimeksi?»

Hiljaisuus. Nyyhkytystä.

»En minä tiedä...»

»Mutta olitteko... Sinut löydettiin Aktsen tunturituvan lähistöltä. Silloin olit yksin. Tiedätkö, kuinka kauan olit ollut yksin liikkeellä?»

Hiljaisuus. Nyyhkytystä.

»Tai osaatko sanoa, löytyisikö Milenakin Aktsen lähettyviltä?»

»En tiedä...»

»No... Käyn hakemassa kartan. Niin katsotaan, olisiko sinulla jonkinlainen käsitys, missä Milena voisi olla. Ja Henrik. Tehdäänkö niin?»

Hiljaisuus.

»Mutta teitä oli siis kolme? Sinä, Henrik ja Milena?

Muminaa.

»Mitä sanoit?»

»Meitä oli vielä neljäskin.»

MUISTAN TARKALLEEN, missä ja milloin kuulin hänestä ensimmäisen kerran.

Oli perjantai, elokuun kolmaskymmenes, ja istuin Milenan kanssa syömässä lounasta hotelli Miss Claran ravintolassa Sveavägenillä. Päivä oli lämmin ja aurinkoinen, mutta ilmassa oli myös uudenlaista kirpeyttä, auringon valo oli jotenkin valkoisempaa, tuntui että syksy teki tuloaan. Olimme tavanneet kahdeltatoista Naturkompaniet-retkeilykaupassa, koska vaellusvarusteemme kaipasivat täydennystä. Kaasua retkikeitimeen, uusia ohuita villasukkia, hyttyskarkotetta ja pakaste-kuivattua retkimuonaa.

Olin varannut meille pöydän Miss Clarasta varttia vaille yhdeksi, ja puoli kahdelta lounas oli syöty ja tarjoilija toi meille espressot. Lasku oli jo maksettu, ja minun olisi oikeastaan pitänyt kiittää takaisin toimistolle, sillä näin pitkä lounas tarkoitti työpäivän venymistä iltaan, vaikka olikin perjantai. Emme kuitenkaan olleet tavanneet Milenan kanssa aikoihin, ja hän oli suostunut tunturireissun siirtämiseen syyskuulle lyhyellä varoitusajalla. En halunnut vaikuttaa liian hätäiseltä.

Milena maistoi espressoaan ja valmistautui selvästi kertomaan jotakin.

»Tosiaan... Haluaisin kysyä sinulta yhtä juttua.»

»No, mitä?»

Milenasta näkyi, että asian esittäminen hermostutti. Hän oli aina ollut herkkä punastumaan, ja nyt väri kohosi kalpeille poskille. Hänellä oli uusi kampa: tummanvaaleat hiukset laskeutuivat yhä olkapäille, mutta hän oli antanut otsatukan kasvaa, ja pehmeät suortuvat kehystivät kasvoja. Hän näytti naisellisemmalta. Mutta silti yhtä kiltiltä kuin ennenkin. Ja kuten niin usein vuosien varrella, minun teki mieli halata häntä.

»On nimittäin käynyt niin, että...» Milena hymyili melkein vastahakoisesti. »Olen tavannut jonkun.»

»Oletko? Ihanaa!»

»Niin, se on... ihanaa.» Milena hymyili uudelleen ja veti syvään henkeä.

»Kuka se mies on?»

»Hänen nimensä on Jacob. Nettideitti.»

»Ahaa. Tosi kiva juttu, Milena!» Kurkotin puristamaan pikaisesti hänen kättään. »Kuinka kauan olette olleet yhdessä?»

»Suunnilleen kuukauden. Aika tuore juttu siis.»

»Kerro lisää, kuka hän on? Mitä hän tekee?»

»Ainakaan hän ei ole juristi. Onneksi.»

»Kuulostaa oikealta löydöltä.»

»Jacob on vähän minua vanhempi...»

»Eli minkä ikäinen?»

»Kolmekymmentäkahdeksan.»

»Toisin sanoen melkein samanikäinen», minä totesin. Se ei tietenkään pitänyt paikkaansa, Milena oli kolmekymmentäkaksi, vuotta vanhempi kuin minä. Ja moni minua vain vähän vanhempi kollega oli jo alkanut panikoida – tai ainakin tajunnut, että paniikki iskee parin vuoden sisällä – ja päätynyt yksin jonkun viisikymppisen, vastaeronneen miehen kanssa, jonka lapset olivat vielä kasvuiässä. Yhtälö, joka takuuvarmasti mutkistaa elämää. Jacob oli siis Henrikin ikäinen.

»Hän harrastaa kiipeilyä ja leijalautailua sun muita extremelajeja», Milena jatkoi. »Teillä kahdella on siis jotain yhteistä.»

Aloin miettiä, olisinko voinut törmätä mieheen jossakin.

»Mikä hänen sukunimensä on?»

»Tessin.»

»Jacob Tessin...»

»Jacob on myös ahkera tunturinkävijä. Sekä vaeltaa että kiipeilee. Ja kun hän kuuli, että ollaan lähdössä Abiskoon, niin... hän kysyi, voisiko lähteä mukaan.»

Kysymys yllätti minut, en tiennyt mitä vastata.

»Ai jaa», sanoin lopulta.

»Tiedän, että kysyn tätä aika viime hetkellä», Milena sanoi.

»Ja ymmärrän kyllä, jos se ei tunnu hyvältä ajatukselta.»

»Niin, tuota noin... Mietin lähinnä sitä, että vaelluksella ollaan aika tiiviisti yhdessä, ja minä ja Henrik ei olla vielä edes tavattu Jacobia...»

»Aivan, ymmärrän kyllä.»

»Mutta haluatko sinä, että hän lähtee mukaan?»

»Haluan. Tietysti haluan. Jacob on minun poikaystäväni.»
Milena hymyili, ja minä vastasin hymyyn.

»Minun täytyy kysyä Henrikiltä», sanoin.

»Tietysti, sehän on selvä.»

»Reissuunhan on enää runsas viikko. Voiko Jacob vain ottaa ja lähteä, jos hänestä siltä tuntuu? Eikö hänen tarvitse pyytää lomaa töistä ja niin pois päin?»

»Jacob sanoi, että äkkilähtö onnistuu kyllä.»

»Missä hän on töissä?»

»Hän on konsultti. BCG:llä.»

»Ahaa, se on tuttu firma... Anteeksi vain, mutta nyt tulini tosi uteliaaksi, onko sinulla kuvaa hänestä?»

»Ei taida olla», Milena sanoi ja kaivoi samalla puhelimen hajamielisesti taskustaan. »Aika hullua, mutta minulla ei tosiaan ole yhtään kuvaa Jacobista.» Hän sormeli puhelintaan aivan kuin voisi sittenkin löytää jonkin kuvan, jonka oli vain unohtanut.

»Ei se mitään. Ajattelin vain, että kun hän kerran harrastaa kiipeilyä, niin olen ehkä tavannut hänet joskus.»

»Niin... Ei, harmi vain, ei minulla kyllä ole ainuttakaan kuvaa...»

Hetken ajaksi tuli hiljaista. Hymyilin uudelleen.

»Juttelen Henrikin kanssa, ja soitan sitten», sanoin. »Minusta on oikeasti tosi ihanaa, että olet löytänyt jonkun, Milena.»

»Kiitos.»

»Enkä tietenkään malta odottaa, että saan tavatakin Jacobin. On vain niin, että... meidän täytyy Henrikin kanssa vähän miettiä tätä ensin.»

Nousimme pöydästä ja lähdimme ravintolasta. Kadulla hotellin edustalla halasimme ja lupasimme soittaa viikonloppuna.

Matkalla takaisin toimistolle uteliaisuus otti vallan. Surffasin BCG:n kotisivuille ja kirjoitin hakukenttään »Jacob Tessin». BCG, Boston Consulting Group, oli maailman suurimpia ja arvostetuimpia konsulttiyrityksiä. Olkoonkin, että firman maine Ruotsissa oli kolhiintunut uuden Karoliinisen sairaalan rakennusprojektissa. Monet halusivat BCG:lle töihin, vain harvat valittiin. Ja nuo harvat ja valitut paitsivat töitä ja tienasivat suurin piirtein yhtä paljon kuin me liikejuristit. Kahdeksankymmenen tunnin työviikot olivat normaalia arkea, pörssi-yhtiön toimitusjohtajan vuosituloja vastaavat palkat samaten.

Mutta BCG:n sivuilta ei löytynyt Jacob Tessiniä. Eikä Jakob Tessiniä tai ketään parilla muullakaan nimen kirjoitus-asulla, joita kokeilin. Siinä ei kuitenkaan ollut minusta mitään ihmeellistä, sillä monien sivustojen hakutoiminnot ovat kehoja – vaikka voisikin kuvitella, että BCG:n kaltaisella yrityksellä riittäisi kompetenssia tehdä täysin moitteettomat nettisivut. Ehkä Jacob ei ollutkaan töissä BCG:n Tukholman konttorissa. Tiesin kyllä, että huipputason konsultteja lainattiin usein projektitöihin toisiin maihin.

Sitten aloin selata Facebookia, ja siellä hän oli.

Jacob Tessin. Pitkä ja hoikka atleettisen näköinen mies, jolla oli vuorikiipeilijän, kestävyysurheilijan ruumiinrakenne; kovan käytön muokkaamat lihakset, eivät salilla peilin edessä pumpatut. Jacobin sävyt olivat lämpimiä, lyhyiksi leikatut hiukset olivat tummanruskeat ja iho päivettynyt. Hän näytti kuuluvan niihin onnellisiin, jotka eivät koskaan pala auringossa.

Melkein kaikissa kuvissa hän oli urheilemassa: tunturissa vaeltamassa, koskea laskemassa, rannalla leijalautailuvareteissa. Kolme miestä rinnakkain metsän keskellä, käsivarret toistensa harteilla, maastopyöräilyvaatteissa, Jacob keskellä, kaikki kolme kuraisia mutta onnellisia kuin pikkupojat.

Ainoa asia, jota valokuvissa ei näkynyt, olivat Jacobin silmät. Kaikissa kuvissa hänellä oli sporttiset, virtaviivaiset aurinkolasit, jotka peilasivat ympäröivää maailmaa kaikissa sateenkaaren väreissä.

Mutta sitten löysin kuvia, jotka erottuivat muista: Jacob lomalla kahden kaverinsa kanssa jossain Välimeren maassa. Ehkä Espanjassa tai Portugalissa. Surffauskuvia, rantakuvia, mutta myös muutama otos jonkin ikivanhan, rapistuneen kaupungin keskustasta kapeine kujineen sekä putiikkeineen, joita turistit selvästikin pitivät pystyssä. Ja vieläpä jokunen illalla

tavernassa otettu kuva, Jacob istumassa terassilla kavereineen, taustalla kadun ihmisvilinää, värikkäitä lyhtyjä ja lämmintä valonkajoa toisilta terasseilta. Pystyin melkein tuntemaan leppeän iltatuulen ihollani, parin viinilasillisen nostattaman päihtymyksen, elämänilon. Olisin halunnut olla siellä.

Ja Jacob oli nostanut aurinkolasinsa otsalle. Hän hymyili kameralle ruskeat silmät tuikehtien.

Todistajan kuuleminen, Anna Samuelsson (880216–3382), 16. syyskuuta 2019, Jällivaaran sairaala, kuulustelijana rikostarkastaja Anders Suhonen.

»No niin, katsotaanpas... Yrittäisitkö näyttää kartalta, mistä Henrikiä ja Milenaa suurin piirtein kannattaisi alkaa etsiä? Ja Jacobia.»

»En minä tiedä...»

»Yritetään kuitenkin, Anna. Se ei ole niin tarkkaa. Sarek on valtava, ja jos etsintäaluetta saadaan rajattua edes vähän, niin sekin on hyvä. Sinut löydettiin täältä.»

Hiljaisuus.

»Ja arvaan, että olit kävellyt Aktsen suuntaan puiston sisäosista? Kävelitkö siis itään päin, näin?»

»Joo.»

»Kävelitkö tässä kohden joenrantaa pitkin? Muistatko? Oliko joki oikealla puolellasi?»

Hiljaisuus.

»Taisi olla.»

»Ja olit siis yksin? Vai oliko joku toisista sinun kanssasi?»

»Milena... käveltiin yhdessä jonkin matkaa.»

»Kävelitte siis vähän matkaa yhdessä Milenan kanssa?»

»Niin.»

»Ja sitten... Mistä suunnasta olitte tulossa, muistatko sen? Ohititteko Rovdjurstorgetin?»

Hiljaisuus.

»Anna? Muistatko yhtään, mitä reittiä kuljitte?»

Hiljaisuus. Nyyhkytystä.

»Kuule Anna, nyt meillä on jotain tietoja Milenankin liikkeistä, ja se on hyvä juttu. Ja tämä riittääkin tältä päivältä. Nyt pääset lepäämään. Jatketaan huomenna, jos vain jaksat.»

Hiljaisuus.

»Ja voit kertoa kaiken ihan missä järjestyksessä haluat, omaan tahtiisi. Minä kyllä kuuntelen.»

Jopa erämaan armoilla ihminen on se,
jota on syytä pelätä eniten.

»*Erämaa* on pieni mestariteos,
joka tarjoaa lukijalleen karmaisevaa jännitystä, ja
kadehdin jokaista ihmistä, joka ei ole sitä vielä lukenut.
Niin vimmaisen taitavasti kirjoitettu!»

KRISTINA OHLSSON

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-48647-4